

פרשת בהעלותך התשע"ה

איתא במדרש רבה פרשת בהעלותך "קח את הלוי, זה שאמר הכתוב (תהלים יא) ה' צדיק יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו. ה' צדיק יבחן, אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה, עד שבוחן ובודק אותו תחלה. וכיון שהוא עומד בניסיונו, הוא מעלה אותו לשררה. וכן את מוצא באברהם אבינו, נסהו הקדוש ברוך הוא עשר נסיונות... אף שבטו של לוי נתנו עצמן על קידוש שמו של הקדוש ברוך הוא. שכשהיו ישראל במצרים, מאסו בתורה ובמילה. שכן יחזקאל מוכיחן (יחזקאל ב) כה אמר ה' אלהים ביום בחרי בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ מצרים מה כתיב בסוף אחריו, וימרו בי ולא אבו לשמוע אלי ואמר לשפוך חמתי עליהם. מה עשה הקדוש ברוך הוא, הביא חושך על המצריים ג' ימים והרג בהן כל רשעי ישראל. שכן הוא אומר (שם / יחזקאל כ') וברותי מכס המורדים והפושעים בי וכן הוא אומר (שיר / השירים / ב) התאנה חנטה פגיה, אלו הרשעים שהיו בישראל (שם / שיר השירים ב'). והגפנים סמדר נתנו ריח הנשארים שעשו תשובה נתקבלו. (שם / שיר השירים ב') קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, שהרי הגיע קץ הגאולה. אבל שבטו של לוי, כולם צדיקים היו והיו עושים את התורה. שנא' (דברים לג) כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו. זו המילה, ולא עוד, אלא בשעה שעשו ישראל את העגל לא נשתתפו שם שבטו של לוי, שנאמר (שמות לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאספו אליו כל בני לוי. כיון שאמר להם משה, שימו איש חרבו על ירכו, מה עשו, שמו ולא נשאו פנים. וכן משה מברכס, (דברים לג) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו. וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שכולם צדיקים, נסה אותן, ועמדו בנסיונן. שנאמר אשר נסיתו במסה. מיד אמר והיו לי הלויים. לקיים מה שנאמר ה' צדיק יבחן. אבל הרשעים כתיב בהם, (תהלים יא) ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו. אמר דוד (שם / תהלים / קכח) אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו."

במדרש, מובא עניין הניסיון, הקודם למלכות ולשררה. והמדרש מדגיש, כי אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה, עד שבוחן ובודק אותו תחלה. וכיון שהוא עומד בניסיונו, הוא מעלה אותו לשררה. דהיינו, העלאת האדם לשררה, התנאי שלה, הוא הניסיון הקודם.

והנה אתמהה גדולה כאן!!! הלא מי שיודע כל הנסתרות, ובוחן כליות ולב, צריך הוא לניסיון? הלא מכיר הוא את כוחות האדם? והלא זה הניסיון הוא לבני חושך וצלמוות, שלא יודעים מה עומד ונמצא מולם, מנסים אותו. אבל מי שבורא הרים ויוצר רוח ויוֹדֵעַ ימי תמימים, מה יועיל ניסיון זה, כל הנסתרות והעתידות גלויות לפניו?

ועוד שאלה כאן, הלא הלוויים לא זכו לשררה. כי אם היו משרתים בבית המקדש בשירה ובכלי שיר, ומה שררה להם?

ויש לומר, כי הניסיון הוא לאדם עצמו. כטובה והכנה לו לקראת השררה. והוא, כי הבא ליטול שררה נוטל עבדות. כמו שראינו במה שאמר רבן גמליאל בהוריות דף י'. "רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גודגדא, שיודעין לשער כמה טפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש! נתן דעתו להושיבם בראש. כשעלה, שלח להם ולא באו, חזר ושלח ובאו. אמר להם: כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם? עבדות אני נותן לכם, שנאמר: וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה". ועבדות זו, קשה היא מכל עבדות, כי הנה העבד, אשר אדון אחד לו, מכיר הוא בטבעו ובשאר ענייניו, מה שאין כן מי שיש לו שני אדונים, הרי פעם צריך לנהוג עם אדון אחד כך, ופעם כך... ומה יאמר מי שהציבור אדוניו... הרי יש לו להתנהג עם כל אחר על פי טבעו... וכשם שפרצופיהן שונים כך דעותיהם שונות. ויש לו, למי שהקב"ה שמו על הציבור, לידע ולהתנהג עם כל אחד, במידה במשקל ובמשורה. כי יידע, שמי שפונה אליו באיזה עניין, הנה הכין את עצמו לדבר עמו, והתלבש לכבודו ופינה עצמו מכל דבר, והוא בעל השררה, צריך בהתאם להתנהג, כי כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם. ולכן עבדות קשה היא ביותר.

ועל כן, בודק הוא ובוחר את האדם תחילה. ויש הבדל, בין בחינה ובדיקה. כי בחינה, היא להסתכל ולראות בעיני המחשבה, אם האדם הוא יכול לעמוד במבחן, אם לא. וזה, וודאי מי שבוחן לבות וכליות, יכול לעשות זאת בהרף עין. אלא, הבדיקה היא לצורך האדם. כי בדיקה, היא נתינת ניסיון לאדם להתמודד עם קשיים בהתאם. והניסיון הוא, האם יעמוד האדם במבחן האמונה. כי השררה היא, על מנת להביא לאחדות עם ישראל, כדי שימליכו את הבורא עליהם. אלא שהמלך והשליט, הוא זה שצריך להוביל את עם ישראל לידי ההמלכה. והוא זה שמקבל את ההנהגה, על מנת לאחד אותם למלכו של עולם. אלא שהשררה יכולה להטעות את האדם. וכמובא בילקוט שמעוני משלי רמז תתקסא "רבי מנחמא בשם רבי תנחום מייתי לה מן הכא, מביא לזה רמז מכאן נואף אשה חסר לב, כל המקבל עליו שררה בשביל ליהנות ממנה אינו אלא כנואף הזה שהוא, נהנה מגופה של אשה, משחית נפשו הוא יעשנה כמשה שאמר ואם אין מחני נא מספרך, כיהושע שאמר בי אדני ולא בהם, כדוד שאמר ה' אלהי תהי נא ירך בי וגו' ובעמך לא למגפה, א"ר אבהו אני נקראתי קדוש הא אם אין בך כל המדות הללו שיש בי לא תקבל עליך שררה..." והוא, כי הבא לקיים מצוות אישות. הנה דבר גדול וקדוש הוא עד מאד. ומביא פירות לעולם, גם אם לא באים נשמה בגוף, הנה המקיים מצווה זו פְּתִיקָה, מביא לחידוש בעולם הנשמות. ומי שמקבל שררה על הציבור, הנה דומה הוא למקיים מצוות אישות, כי מחבר בין כנסת ישראל להקב"ה. ונמצא הוא השושבין, וכמו שהמשילו במדרש אליהו זוטא (איש שלום) פרשה יט "שנאמר ה' מסיני בא אומר להם מיום שנגלה עלי ונתן תורה לעמו והוא חתן ומשה שושבין ותורה כלה..." שמשך רבנו, הוא המאחד את עם ישראל לתורה. והוא הוא השושבין שמחבר את התורה ועם ישראל להקב"ה. ואם ח"ו, חושב הוא להנאת עצמו מן השררה, כגון המעמד והכבוד אשר יקבל, הרי זה הרי הוא מפנה את השררה, לכבוד עצמו ולא לכבוד שמים. ונמצא שהוא נואף אשה וחסר לב... כי באמת עם ישראל לא מיועדים לו, הם מיועדים להקב"ה, ותפקידו ועניינו הוא לקשר אותם לה' יתברך. ולכן, עיקר

הניסיון והבדיקה למי שנוטל שררה, היא במבחן אשר יעמוד בו, הוא מבחן האמונה. כי אם מאמין בה' יתברך, ויעבור את הניסיונות, ולא ייטה אחרי ההבל אשר אין בו מועיל, כי אם יפנה אל קדוש ישראל, הנה יוכל בוודאי, לחבר את עם ישראל לה'. ואם לא, הרי יטה אותם אל רצונותיו וענייניו שלו, הוא כהנואף!!! אשר לנגד עיניו, רק תענוגות בני האדם. ובדיקה זו, היא מחשלת ומעמידה אותו. כי דווקא מבחן האמונה, הוא זה אשר יעמיד מלך. כי הניסיון הוא גדול, כי אם מאמין בכוח האדם, הרי בוודאי יאמין בעצמו. ומבחן האמונה של שבט לוי היה, האם להאמין בקרובי האדם ובמשפחתו או בה' יתברך... ועל כן, מבחנם היה, באם להעדיף את משפחתם וקרוביהם, או את הבורא יתברך שמו. ולכן שמו איש חרבו על ירכו. והוא, כי כשהיו עם ישראל במצרים, הנה אומר המדרש, כי שכשהיו ישראל במצרים, מאסו בתורה ובמילה. ועניין תורה הוא, שיעבוד הנפש לרצונות האדם לבורא. ועניין מילה הוא, הברית הכרותה בין בנים לאביהם שבשמים. והם שמו איש חרבו על ירכו. כי עניין הירך הוא, כעניין הירך של אברהם אבינו, שאמר לעבדו, **שים נא ירך תחת ירכי**. ופירש רש"י "לפי שהנשבע, צריך שיטול בידו חפץ של מצוה, כגון ספר תורה או תפילין, והמילה, הייתה מצוה ראשונה לו ובאה לו על ידי צער והייתה חביבה עליו ונטלה" ושימת החרב, היא עניין הברית. כעניין שנאמר ביהושע **"וַיַּעַשׂ לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צָרִים וַיִּמַּל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל גְּבַעַת הָעֵרְלוֹת"**. והוא עניין תיקון הברית. כי כל עניין העבודה זרה, היא להתיר את העריות... . כמובא בילקוט שמעוני פרשת בחקותי רמז תרעה "אמר רב יהודה אמר רב, יודעין היו ישראל, שאין ממש בעבודת אלילים. ולא עבדו לאלילים, אלא להתיר עריות בפרהסיא וכו', ת"ש ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליתכם..." ולכן, מי שאינו רוצה את התורה, ובוחר בעבודה זרה, הוא בגלל עניין פגם הברית. וזהו שבני לוי עמדו כבר במצרים בניסיון הזה. כי שאר עם ישראל, שלא עמדו בניסיון הזה, מתו בחושך. והוא מידה כנגד מידה. כי מי שפוגם בברית, מביא חשיכה לעולם. כי הפוגם בבריתו, מסלק את השכינה. ועל זה כתב רבנו צדוק הכהן מלובלין בצדקת הצדיק אות קעד' "על ידי

קלקול ופגם הברית נעלם אור תורה חס ושלום, כמו שנאמר (תהלים צ"ז י"א) **אור זרוע לצדיק** דייקא. וכתוב (משלי ו' כ"ג) **תורה אור**. וכן מכת חושך למצרים, היא מכה התשיעית. כנודע דבכל מקום מספר עשר רומז לקומה שלימה, והתשעה נגד אות ברית קודש. שבמצרים, זה לעומת זה. הם שטופי זמה היה להם חושך. ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. דעמך כולם צדיקים (ישעיה ס' כ"א). וגלות מצרים היה, לתקן קילקול הברית... "ולכן, דווקא הם, ששמרו על הברית במצרים, עמדו בניסיון. והיה להם לאבן בוחן ולמבדק.

ולכן, הם אלו שזכו לקבל את השירה. והשירה אצלם היא בחינת שררה. כי עניין השירה הוא לנתק את האדם מהמצב הרגיל של האדם בעולמו ולרומם אותו אל השמחה/ וכך לחבר אותו לה' יתברך... וכפי, שמי שמקבל את השררה עליו, לחבר את העם אל הקב"ה. כן הוא המשורר אשר מחבר בקולו ובשירתו את היהודי למלך מלכי המלכים. וכן היו אומרים זקננו, בעל הקול נוצח. כי הוא, אשר מעלה ומרומם ומחבר את עם ישראל לאביהם שבשמים.

ייתן לנו ה' שירה חדשה שירה של גאולה ואמונה בביאת גואל צדק במהרה בימנו אבי"ר

שבת שלום

יוסף בן דוד